

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ

ΕΚΤΑΚΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ

ΕΠΟΤΡΙΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ

ΔΑΦΕΡΜΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΟΜΑΔΑ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

ΖΑΧΑΡΙΟΥΔΑΚΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ – 2004

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A.	ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
B.	ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
-	Νοσηλευτική σε επείγουσες καταστάσεις	2
-	Ασφαλής εξοπλισμός στο χώρο ζωής	10
-	Τεχνικές Επείγουσας Ιατρικής	
o	ΚΑΡΠΑ	14
o	Τεχνική Heimlich	17
Γ.	Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας ως μέσο πρόληψης και αντιμετώπισης κινδύνων στο σπίτι και την εργασία.	18
Δ.	ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	
-	Απόφραξη αεροφόρων οδών από ξένο σώμα	32
-	Πνιγμός	36
-	Shock	39
-	Πολυτραυματίας	46
-	Κρανιοεγκεφαλικές Κακώσεις	63
-	Κακώσεις Θώρακα	69
-	Κακώσεις Κοιλίας	76
-	Σταθεροποίηση Καταγμάτων	82
-	Έγκαυμα	88
-	Ηλεκτροπληξία	95
-	Θερμοπληξία	100
-	Υποθερμία	103
-	Επείγοντα Καρδιολογικά Προβλήματα	
o	Καρδιακές Αρρυθμίες	106
o	Υπερτασική Κρίση	128
o	Θωρακικός πόνος – διαφοροδιάγνωση	134
o	Ασταθής Στηθάγχη	138
o	Οξύ Έμφραγμα Μυοκαρδίου	142
o	Οξεία Καρδιακή Ανεπάρκεια	147
-	Πνευμονική Εμβολή	154
-	Επείγοντα Αναπνευστικά Προβλήματα	
o	Αναπνευστική Ανεπάρκεια	161
o	Βαριά κρίση Άσθματος	164
o	Πνευμοθώρακας υπό τάση	169
o	Μαζική αιμόπτυση	170
o	Σοβαρή πνευμονία της κοινότητας	173
o	Δηλητηρίαση με μονοξειδίο του άνθρακα	174
o	Εισρόφηση	177
-	Επείγοντα Ενδοκρινολογικά Προβλήματα	
o	Διαταραχές υδατανθράκων	184
o	Διαταραχές της υπόφυσης	190
o	Διαταραχές του θυρεοειδούς	191

○ Διαταραχές επινεφριδίων	195
○ Διαταραχές συγκέντρωσης ασβεστίου	198
- Επείγοντα Νευρολογικά Προβλήματα	
○ Αγγειακά Εγκεφαλικά Επεισόδια	202
○ Ενδοεγκεφαλική Αιμορραγία	207
○ Επιληψία	208
○ Ειδικά Θέματα	214
○ Υπαραχνοειδής Αιμορραγία	216
○ Κεφαλαλγία	219
- Επείγοντα Προβλήματα στη διάρκεια της Κύησης και του Τοκετού	224
- Δηλητηριάσεις	245
○ Αντιμετώπιση των δηγμάτων των σκορπιών	253
○ Αντιμετώπιση των δηγμάτων των φιδιών	256
○ Αντιμετώπιση των δηλητηριάσεων από βρώση αυτοφυών μανιταριών	261
- Επείγοντα Ψυχιατρικά Προβλήματα	267
○ Κατατονική διέγερση	268
○ Επιθετικότητα	269
○ Αυτοκτονία – Απόπειρα αυτοκτονίας	269
○ Αλκοολισμός και ναρκωτικά	270
Ε. ΎΡΕΥΝΑ	
- Σκοπός – Υλικό – Μέθοδος	272
- Ερωτηματολόγιο	274
- Στατιστική Ανάλυση	277
- Συμπεράσματα – Προτάσεις	292
ΣΤ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ	296
Ζ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	297

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η οξεία απειλή της ζωής ενός ανθρώπου πολύ συχνά, αφορά εκείνα τα πρώτα κρίσιμα λεπτά πριν και κατά τη διακομιδή του σε κάποιο νοσοκομείο. Η προσφορά άμεσης και αποτελεσματικής βοήθειας αλλάζει σημαντικά την πρόγνωση του ασθενούς. Η καλή Προνοσοκομειακή Επείγουσα Αντιμετώπιση σώζει ζωές, συχνά νέων ατόμων που έχουν ακόμη πολλά να προσφέρουν.

Στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια, η μεγάλη ανάπτυξη και βελτίωση των υπηρεσιών του ΕΚΑΒ, η ανάπτυξη υπηρεσιών και υποδομών ποιοτικής Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και η εξειδικευμένη κατάρτιση νοσηλευτών σε θέματα Επείγουσας Αντιμετώπισης Εκτάκτων Περιστατικών, αποσκοπούν στην επίτευξη του ίδιου στόχου : τη διάσωση και αντιμετώπιση καταστάσεων απειλητικών για τη ζωή.

Σημασία όμως δεν έχει μόνο η εξειδικευμένη αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων.

Η νοσηλευτική επιστήμη δεν αρκείται μόνο στην αντιμετώπιση και αποκατάσταση της υγείας, αλλά επιχειρεί και την πρόληψη της νόσου. Πρόληψη μέσω της γνώσης του κοινού. Γνώση που αποκτάται από οργανωμένες δομές Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας, την Αγωγή Υγείας, αλλά και από κάθε πηγή πληροφοριών που μας κατακλύζουν, σε σχέση με την υγεία μας.

Στο παρόν, αναφέρονται οι απαραίτητες επιστημονικές και μη παρεμβάσεις σε επείγοντα περιστατικά, ανά οργανικό σύστημα.

Επίσης, αναφέρονται τα ερευνητικά αποτελέσματα σε σχέση με την επίγνωση του κοινού στα θέματα αντιμετώπισης εκτάκτων περιστατικών και αναζήτησης βοήθειας και νοσηλευτικής φροντίδας σε μονάδες ΠΦΥ.

A. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΣΕ ΕΠΕΙΓΟΥΣΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

Εισαγωγή

Ο σκοπός της επείγουσας νοσηλευτικής φροντίδας είναι :

1. Να υποστηρίξει τη ζωή του αρρώστου
2. Να προλάβει επιδείνωση της κατάστασής του
3. Να προαγάγει την ανάρρωσή του

Οι νοσηλευτικές λειτουργίες και ευθύνες μέσα στο τμήμα επειγουσών περιπτώσεων καθορίζονται από την τακτική του νοσοκομείου και τον τύπο του τμήματος όπου εργάζεται ο νοσηλευτής. Όμως , κοινές για όλους τους νοσηλευτές επειγουσών τμημάτων είναι ορισμένες μεγάλες κατηγορίες γνώσεων και δεξιοτήτων , που είναι οι εξής:

1. Ικανότητα λήψης ακριβούς αλλά σύντομου και επικεντρωμένου ιστορικού.
2. Ικανότητα εφαρμογής βασικών και προηγμένων μέτρων διατήρησης της ζωής
3. Γνώση όλων των ηλικιακών ομάδων και των διαφόρων προβλημάτων υγείας τους
4. Ικανότητα γρήγορης και σφαιρικής παρατήρησης, εκτίμησης και σωστής παρέμβασης
5. Δεξιότητα στην εκτέλεση μιας μεγάλης ποικιλίας διαγνωστικών διαδικασιών με ένα συστηματοποιημένο και γρήγορο τρόπο
6. Ικανότητα καθορισμού προτεραιοτήτων
7. Κατοχή γνώσεων που αφορούν τη φροντίδα υγείας και την ικανότητα διδασκαλίας
8. Ικανότητα συνηγορίας για φροντίδα και κατεύθυνση της φροντίδας του αρρώστου
9. Ικανότητα και δεξιότητα στη χρησιμοποίηση τεχνικών παρέμβασης κρίσης

Γενική Εκτίμηση της Κατάστασης του Αρρώστου

1. Συστηθείτε και ενημερώστε για το μέρος της λειτουργίας σας , ως μέλος της υγειονομικής ομάδας , τον κάθε άρρωστο και την οικογένειά του.
2. Διατηρείστε μια ήρεμη και ενθαρρυντική στάση.
3. Χρησιμοποιείτε τις δεξιότητές παρατηρητικότητας και εκτίμησης , κάντε μια γρήγορη αξιολόγηση της όλης κατάστασης του αρρώστου.

Μια συστηματική εκτίμηση περιλαμβάνει:

- Γενική εμφάνιση του αρρώστου
  - Κατάσταση συνείδησης
  - Αναπνευστική και κυκλοφορική λειτουργία
  - Παρουσία κατάστασης shock ή επικείμενου shock
  - Σημεία ανοικτής αιμορραγίας , αιματώματος ή εκχυμώσεων
  - Ικανότητα αρρώστου να κινεί τα άκρα του σωστά
  - Σημεία φανερά παραμόρφωσης , ευαισθησίας , παρά φύση κίνησης και / ή πόνου (υποψία κατάγματος)
4. Η παρέμβαση και η εκτίμηση μπορεί να γίνονται ταυτόχρονα σε περιπτώσεις απειλής της ζωής.
5. Να θυμάστε πάντα ότι πριν από κάθε άλλη εκτίμηση της κατάστασης του αρρώστου , του οποίου απειλείται και πρέπει να διατηρηθεί η ζωή , οι προτεραιότητες σας είναι ABC:
- A – Airway – ΑΕΡΑΓΩΓΟΣ
  - B – Breathing – ΑΝΑΠΝΟΗ
  - C – Circulation – ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ
6. Προχωρήσετε σε μια συνέντευξη ή λήψη ιστορικού από τον κάθε άρρωστο και / ή από μέλη της οικογένειάς του , με κέντρο το κύριο πρόβλημά του
- Εξηγήστε το σκοπό συλλογής πληροφοριών , για να έχετε τη συνεργασία του αρρώστου ή της οικογένειάς του
  - Συγκεντρώστε την προσοχή σας στο κύριο παράπονο του αρρώστου : «Τι συνέβη;»
  - Γράψτε το πρόβλημα με τα ίδια τα λόγια του αρρώστου.
  - Αποσπάστε λεπτομέρειες που αφορούν
    - i. Την έναρξη – εισβολή του προβλήματος
    - ii. Το χρόνο που πέρασε από την ώρα της εισβολής
    - iii. Την παρούσα κατάσταση ή την πορεία του συμπτώματος
  - Αν είναι δυνατό , παρακαλέστε τον άρρωστο να περιγράψει το κύριο παράπονό του σε ό,τι αφορά:
    - i. Την εντόπιση και ακτινοβολία
    - ii. Το χαρακτήρα ή την ποιότητα
    - iii. Την επίδραση του συμπτώματος στις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής
    - iv. Τους παράγοντες που το επιδεινώνουν ή το μειώνουν
    - v. Συνοδά συμπτώματα
7. Επιπλέον της συνέντευξης με κέντρο το κύριο πρόβλημα , εξασφαλίστε πληροφορίες που αφορούν το ιστορικό υγείας :
- Αλλεργίες σε φάρμακα , κεντρίσματα εντόμων , γύρη , φαγητά

- Φάρμακα που λήφθηκαν για απαλλαγή από το κύριο ενόχλημα και άλλα που λαμβάνονται ως ρουτίνα
  - Καρδιοαναπνευστική νόσος
  - Σακχαρώδης Διαβήτης
  - Υπέρταση
  - Εγκεφαλοαγγειακό επεισόδιο
  - Νεφρική πάθηση
  - Όταν αντιμετωπίζετε τραύμα ή έγκαυμα , ημερομηνία της τελευταίας αναμνηστικής δόσης εμβολίου τετάνου
8. Αποφεύγετε μη απαραίτητους χειρισμούς και κίνηση του βαριά τραυματισμένου αρρώστου
9. Εκτελέστε μια ολοκληρωμένη αλλά γρήγορη εκτίμηση του αρρώστου από το κεφάλι ως τα πόδια , με βάση το κύριο ενόχλημά του.

Εκτίμηση κεφαλής και σπονδυλικής στήλης

Παρατήρηση

- Βατότητας αεραγωγών
  - Επιπέδου συνείδησης
  - Προσανατολισμού στο χρόνο, το χώρο και τα πρόσωπα
  - Αντίδραση της κόρης
  - Κινήσεων βολβών
  - Ορατής βλάβης : Αιμορραγία , αιμάτωμα , εκροή εγκεφαλονωτιαίου υγρού από τα αυτιά ή τη μύτη , παρουσία ξένων σωμάτων , ασυμμετρία
  - Απόκρισης σε λεκτικά , απτικά και επώδυνα ερεθίσματα
  - Επιπέδου βλάβης νωτιαίου μυελού (
- Αυχενική Περιοχή:
- A-5 – ο άρρωστος σηκώνει τον αγκώνα στο ύψος του ώμου
  - A-6 – Κάμψη αγκώνα
  - A-7 – Έκταση αγκώνα
  - A-8 } – Συλλήψεις χεριού
  - Θ-1 }
- Οσφυϊκή Περιοχή:
- O-3 – Ανύψωση κνήμης ή κάμψη μηρού
  - O-4 } – Έκταση δαχτύλων του ποδιού
  - O-5 }
  - I-1 } – Κάμψη δαχτύλων ποδιού

Ψηλάφηση

- Του τριχωτού της κεφαλής : Ήπια και προχωρώντας τα δάχτυλα μέσα από τα μαλλιά του αρρώστου για διαπίστωση τραυμάτων , αιματωμάτων , εμπιεσμάτων του κρανίου
- Του προσώπου , για μώλωπες και σημεία ευαισθησίας

- Της σπονδυλικής στήλης για ευαισθησία

Καρδιοαναπνευστική εκτίμηση

Επισκόπηση

- Χρώματος του αρρώστου
- Θέση στην οποία ο άρρωστος κάνει τη μέγιστη χρησιμοποίηση των αναπνευστικών μυών
- Χρησιμοποίηση των επικουρικών μυών για αναπνοή
- Συχνότητα , χαρακτήρας και βάθος αναπνοών
- Αμφοτερόπλευρη κίνηση θωρακικού τοιχώματος
- Συμμετρία θωρακικού τοιχώματος
- Παράδοξη κίνηση
- Φλέβες τραχήλου σε ανάρροπη θέση
- Ανοικτή εξωτερική βλάβη – τραύματα
- Μώλωπες
- Ουλές

Ψηλάφηση για

- Παραμορφώσεις
- Υποχωρήσεις πλευρών
- Ευαίσθητες περιοχές
- Τραχειακή παρέκκλιση
- Παρουσία μαζών
- Κριγμό

Ακρόαση

- Όλων των πνευμονικών πεδίων για παρουσία και ομοιομορφία ήχων
- Καρδιακών ήχων , σημείωση ρυθμού και οποιασδήποτε ανωμαλίας που ακούγεται στην προκάρδια χώρα

Κοιλιακή εκτίμηση

Επισκόπηση

- Της υφής και του χρώματος του δέρματος
- Για παρουσία αλλοιώσεων (ουλές, τραύματα, εξανθήματα, υποδόριες ραβδώσεις, μώλωπες)
- Τύπου κατανομής τριχών
- Σχήματος κοιλιάς – έλεγχος για συμμετρία, προεξοχές , κήλες
- Κοιλιακής περιφέρειας, για παρουσία παλμών ή κύματα περισταλτισμού

Ακρόαση για

- Εντερικούς ήχους- σημείωση ποιότητας και ρυθμού

- Παρουσία άλλων ήχων, π.χ. τριβής

Ψηλάφηση για

- Παρουσία μαζών
- Κατάσταση κοιλιακών μυών
- Ευαίσθητες περιοχές
- Ευαισθησία πλευροσπονδυλικής γωνίας

Εκτίμηση μυοσκελετικού συστήματος

Επισκόπηση

- Χρώματος του πάσχοντος μέρους
- Για παραμορφώσεις (οίδημα , εκχυμώσεις , ασυμμετρία)
- Εκούσιας κίνησης

Ψηλάφηση για

- Ποιότητα και ομοιότητα των σφυγμών περιφερικά από την κάκωση
- Περιοχές πόνου (ευαισθησία, οίδημα, κριγμός)
- Περιοχές παραισθησίας

10. Αναγράψτε όλα τα δεδομένα συμπεριλαμβανομένων και

- Του συγκεντρωτικού ιστορικού
- Των ζωτικών σημείων
- Των ευρημάτων από την εκτίμηση των συστημάτων
- Των παρεμβάσεων που έγιναν

11. Αναφέρετε τα δεδομένα στα αρμόδια μέλη της υγειονομικής ομάδας .

12. Ταξινομήστε τον κάθε άρρωστο ανάλογα με τη βαρύτητα της κατάστασής του, ώστε να μεταφερθεί στο κατάλληλο τμήμα για περαιτέρω θεραπεία

13. Ενεργήστε με την πιο κάτω σειρά προτεραιότητας φροντίδας για οποιοδήποτε επείγον περιστατικό

Αεραγωγοί

- Κλειστοί
Υπερέκταση αυχένα
Τροποποιημένη μέθοδος σε βλάβες σπονδυλικής στήλης
- Παρουσία εκκρίσεων

Καθαρισμός στοματικής κοιλότητας
Αναρρόφηση ρινικής κοιλότητας

- Αν δεν αναπνέει ο άρρωστος – τεχνητή αναπνοή
- Θορυβώδεις αναπνοές με ανοικτά θωρακικά τραύματα – εφαρμογή βαζελινούχων γαζών
- Αραιές επιπόλαιες αναπνοές – υποψία υπέρβασης δόσης φαρμάκων ή μεταβολικής διαταραχής
- Ανάγκες για Οξυγόνο
  - Λήψη αρτηριακού αίματος για αέρια
  - Βοήθεια στην Ενδοτραχειακή Διασωλήνωση, Τραχειοστομία, Κρικοθυρεοειδική διασωλήνωση , Οξυγονοθεραπεία
- Ακρόαση αναπνευστικών ήχων
  - Ασθενείς ή απόντες (Πνευμοθώρακας, βοήθεια στη θωρακοστομία)
  - Ασυνήθεις πνευμονικοί ήχοι (Φροντίδα συγκεκριμένης οντότητας νόσου, αναρρόφηση, χορήγηση υγρών από το στόμα ή ενδοφλέβια, φάρμακα)

Αιμορραγία και shock

- Ψηλάφηση καρωτιδικού σφυγμού. Αν απουσιάζει , έναρξη κλειστού μασάζ
- Περιοχές αιμορραγίας
  - Έλεγχος εξωτερικής αιμορραγίας με συμπίεση ή με αποστειρωμένη πιεστική επίδεση
  - Για τραύμα άκρου , ανύψωση
- Σημεία shock
  - Αντιμετώπιση με αντικατάσταση υγρών, εφαρμογή συσκευής κεντρικής φλεβικής πίεσης και συχνός προσδιορισμός της, αρτηριακό αίμα για αέρια, Hb και Hct
  - Αγγειοσυσπαστικά, σύμφωνα με την οδηγία
  - Καθετήρας Foley , για μέτρηση ούρων
- Συνείδηση
  - Επίπεδο εγρήγορσης (προσανατολισμός στο χρόνο , τόπο και πρόσωπα, περιγραφή επιπέδου συνείδησης – πλήρης αντίληψη περιβάλλοντος, λήθαργος , προκώμα, κώμα –)
  - Αντίδραση κόρης

- Αντίδραση σε απτικά και οδυνηρά ερεθίσματα (κίνηση όλων των άκρων, περιγραφή οποιασδήποτε ανωμαλίας)
- Περιοχές βλάβης (εφαρμογή αποστειρωμένων και χαλαρών γαζών σε τραύματα , βοήθεια στην αφαίρεση νεκρωμένων ιστών από τραύματα τριχωτού της κεφαλής, υπόνοια αύξησης της ενδοκρανιακής πίεσης ή μεταβολικής διαταραχής, απαιτείται λήψη ζωτικών σημείων κάθε 5 λεπτά)
- Όργανα πεπτικού
  - Εξέταση για τραύματα (Αποστειρωμένες γάζες σε τραύματα , αποστειρωμένες γάζες , εμποτισμένες με διάλυμα NaCl 0.9 % , σε προβάλλοντα σπλάχνα)
  - Ευαίσθητες περιοχές – πόνος (τελευταίες στην ψηλάφηση και πολύ απαλά, αναγραφή περιοχής εντόπισης και ακτινοβολίας του πόνου)
  - Ακρόαση ήχων εντέρου , κάθε τεταρτημορίου για 2 – 5 λεπτά και αναγραφή των ευρημάτων
  - Κοιλιακή αιμορραγία (βοήθεια σε πλύση περιτόναιου, ετοιμασία για χειρουργείο και ακτινογραφία, εισαγωγή ρινογαστρικού σωλήνα, παρακολούθηση για αιμορραγία, τίποτα από το στόμα)
- Απεκκριτικά όργανα
  - Ποσό αποβαλλόμενων ούρων (μέτρηση με Foley κάθε 15 λεπτά , έλεγχος για αιματουρία και έλεγχος ειδικού βάρους ανά ώρα)
  - Τραύματα (σε τραύμα ουρήθρας , δεν γίνεται καθετηριασμός. Ετοιμασία για χειρουργείο, έναρξη ενδοφλέβιας έγχυσης, βοήθεια για ενδοφλέβια πνευλογραφία)
- Κατάγματα
  - Πέντε σημεία:
 Πόνος – παυσίπονα σύμφωνα με την οδηγία
 Σφυγμός – παρακολούθηση όλων των περιφερικών από τη βλάβη
 Παρά φύση κίνηση – σημείωση
 Παραμόρφωση – ακινητοποίηση
 Μεταβολές στο χρώμα – σημείωση
  - Απώλεια αίματος
 Κάταγμα κνήμης – μπορεί να χάσει 2 μονάδες αίματος
 Κάταγμα μηρού – μπορεί να χάσει 4 μονάδες αίματος
 Πυελικό κάταγμα – μπορεί να χάσει 6 μονάδες αίματος

14. Αξιολογήστε τις ανάγκες για διδασκαλία και φροντίδα υγείας του αρρώστου και της οικογένειάς του

Ταξινόμηση περιστατικών

ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝΤΑ	ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ	ΜΗ ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ
ΚΑΡΔΙΟΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΑΝΑΚΟΠΗ	ΑΝΕΞΗΓΗΤΟΣ Ή ΕΝΤΟΝΟΣ ΠΟΝΟΣ	ΜΙΚΡΑ ΤΡΑΥΜΑΤΑ
ΚΩΜΑ	ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΝΑΥΤΙΑ, ΕΜΕΤΟΙ, ΔΙΑΡΡΟΙΑ ΣΤΑ ΠΑΙΔΙΑ	ΧΡΟΝΙΟΣ ΠΟΝΟΣ ΣΤΗ ΡΑΧΗ
ΑΠΟΦΡΑΞΗ ΑΕΡΑΓΩΓΟΥ	ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ	ΕΛΑΦΡΟΣ ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΣ
SHOCK	ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ 15% ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, 10% ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ	ΚΟΠΩΣΗ
ΜΑΖΙΚΑ ΤΡΑΥΜΑΤΑ	ΟΛΑ ΤΑ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΟ, ΑΥΤΙΑ, ΧΕΡΙΑ	ΖΑΛΗ
ΚΡΑΝΙΟΕΓΚΕΦΑΛΙΚΕΣ ΚΑΚΩΣΕΙΣ	ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΔΟΣΗΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥ	ΝΕΥΡΙΚΟΤΗΤΑ
ΚΑΚΩΣΕΙΣ ΣΠΟΝΔΥΛΙΚΗΣ ΣΤΗΛΗΣ	ΛΗΨΗ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΝ	ΕΛΑΦΡΕΣ ΛΟΙΜΩΞΕΙΣ
ΒΑΡΙΑ ΕΓΚΑΥΜΑΤΑ	ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΕΣ ΔΥΣΧΕΡΕΙΕΣ	ΔΙΑΣΤΡΕΜΜΑ ΘΛΑΣΗ
	ΛΑΡΥΓΓΙΤΙΔΑ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ	ΚΗΛΗ
	ΑΣΘΜΑ	ΔΙΑΡΡΟΙΑ
	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ 39,4 ° C ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ, 38,3 ° C ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ	ΑΙΜΟΡΡΟΪΔΕΣ
	ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ ΓΑΣΤΡΕΝΤΕΡΙΚΟΥ	ΔΥΣΚΟΙΛΙΟΤΗΤΑ
	ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑ	
	ΟΛΙΓΟΥΡΙΑ	
	ΑΝΟΥΡΙΑ	
	ΥΠΟΨΙΑ ΚΑΤΑΓΜΑΤΟΣ ΑΚΡΟΥ	
	ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ	
	ΕΠΙΠΛΟΚΕΣ ΚΥΗΣΗΣ	